

[Arne Bjerregaard]

af dette kom omsætningen igen i gang i 1930'erne.

At krisen i dag ikke allerede har nået samme omfang som i 1930'erne, er vi vel nødt til at erkende skyldes, at det offentlige forbrug i alle vestlige lande direkte eller indirekte er betydelig større end dengang – direkte bl. a. ved overførsel af indkomster til borgerne – altså at det offentlige forbrug udgør en betydelig større procent end dengang. At vi isoleret set kan have et for stort offentligt forbrug, er så en anden side af sagen, men generelt må vi sige, at det, at krisen endnu ikke er blevet så alvorlig i den vestlige verden, som man kunne frygte, skyldes en veludviklet offentlig sektor. Derfor ønsker vi ikke i kristeligt folkeparti at være med til helt at udradere den offentlige sektor, som visse partier ønsker, for det er en kvalitativ ændring af samfundet, og ved en kvalitativ ændring forstår jeg sådan set en revolution, som jeg udtalte i går.

Men alligevel, selv om man erkender handelssammenhængen imellem i-landene, så søger alle lande nu at nedsætte såvel det offentlige forbrug som det private forbrug. Heldigvis må vi sige, at den proces forløber langsomt i demokratiske samfund, men vi må erkende, at alle ønsker det, fordi det land, der kommer længst ned, kan øge sin eksport til de andre lande, og derved skubbes det nødvendige underskud over på de andre lande. For alle lande under ét er det for os at se en destruktiv politik, men et enkelt land eller to kan ikke modsætte sig denne politik, hvis de andre ønsker at føre den. I så fald ville det eller de lande få et stigende betalingsbalanceunderskud, som til sidst vil presse til store nedskæringer, til et så lavt niveau, at man en lang, lang overgang vil ligge langt under de andre landes niveau. Det er bl. a. Danmarks situation.

Som i 1930'erne ønsker man også at nedsætte reallønnen i alle landene, og det kan være positivt for et enkelt land. Vi erkender i kristeligt folkeparti, vi har sagt det på visse tidspunkter, at det er en nødvendighed, og vi siger stadig, at det kan være en nødvendighed for Danmark. Men selv om det kan være positivt for et enkelt land med et stort underskud, hvad vi altid har, så vil det være negativt, hvis alle lande gør det samme. Gør alle lande det samme, så nedsættes forbruget, produktionen formindskes, og arbejdsløshed

bliver følgen. Den nedsætter yderligere forbruget. Flere bliver arbejdsløse. Inflationen afløses af deflation. Alt går i stå. Det er den udvikling, man i Vesteuropa og i USA er inde i.

Desværre synes det os, at hele den vestlige verden går den vej. Ingen synes at ville afvige fra denne destruktionsvej. For mig at se lader de vestlige lande sig i realiteten kuglonere af olielandene til at føre denne politik. Vel har vi lært af 1930'erne – det påstår vi jo at vi har – at vi skal sørge for stigende varecirkulation osv., så vil vi fastholde en stigende levestandard. Men pludselig kommer olielandene og kræver mere for deres produkter, og de bruger ikke deres oliepenge, og så sker der brud på varecirkulationen. Olielandene ophober kapital, og denne ophobning må selvfølgelig figurere som under-skud på de vestlige landes budgetter, enten dem alle eller enkelte, men intet land ønsker et varigt underskud, og så begynder nedskæringspolitikken.

I stedet for denne nedskæringspolitik burde i-landene selvfølgelig erkende, at de som en helhed opererer med årlige underskud på grund af OPEC-landenes kapitalophobning. Denne erkendelse burde selvfølgelig have ført til, at man fordelte underskuddet i i-landene broderligt imellem sig for derefter at føre en ekspansiv politik, der igen ville sætte gang i produktionen og beskæftigelsen og dermed skabe bedre mulighed for at klare kapitaltilsvar til OPEC-landene og muligvis også forøge eksporten til disse lande. Kendsgerningerne er nemlig, at uanset hvor meget i-landene sparer, må de, hvis olielandene har overskud, have et underskud, fordi olien er et nødvendigt råstof.

Jeg erkender, at det efterhånden er så som så med overskuddet hos OPEC-landene, men de har skabt ravage. De har sørget for, at der blev brud på varecirkulationen, og så har de altså ødelagt den cirkulation og den udvikling, vi havde i Vesteuropa, og så kniber det for os at få den i gang igen, fordi alle de lande, som har fået underskud, nu vil af med det. Derved forøger vi faktisk vores procentvise tilsvarende til den kapital, som visse olielande har opsamlet.

Frygten i de vestlige industrilande for inflation og betalingsbalanceunderskud synes at have drevet alle over til at lægge en bremse på efterspørgslen, samtidig med at de vil